

Drs. A. Boers
A. Goudswaard

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1982 VAN DE
GLASTUINBOUWBEDRIJVEN

PR 24-82

December 1982

Landbouw- Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw
Conradkade 175 - 2517 CL - Den Haag
Postbus 29703 - 2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 61 41 61

Prijs f 5,50

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1982 VAN DE GLASTUINBOUWBEDRIJVEN

Boers, drs. A. en A. Goudswaard

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1982

10 pag.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1982 van glastuinbouwbedrijven geraamd.

In de kostensfeer heeft zich een sterke stijging voorgedaan - ondanks een daling van het verbruik - van de brandstofkosten. Daarentegen zijn de rentekosten door een daling van de rentevoet, lager dan in 1981.

Voor glasgroentebedrijven heeft een aanzienlijke verslechtering plaatsgevonden van rentabiliteit en inkomen. Vooral de daling van de bedrijfsopbrengsten zijn hier debet aan.

Ten aanzien van de snijbloemen- en potplantenbedrijven moet met een lichte teruggang van rentabiliteit en inkomen rekening worden gehouden.

Voor de gehele glastuinbouwsector hebben de opbrengst- en kostenontwikkelingen tot een flinke daling van de bedrijfsuitkomsten geleid in 1982.

Glastuinbouw/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/Nederland

INHOUD

	Blz.
1. ALGEMEEN	5
2. DE PRESENTATIE VAN DE RESULTATEN	6
3. WIR	7
4. GERAAMDE UITKOMSTEN PER BEDRIJFSTAK IN 1982	8
a. Groenten onder glas	8
b. Snijbloemen onder glas	8
c. Potplanten	9
d. Totaal tuinbouw onder glas	9
BIJLAGE	10
1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt, de snijbloementeelt, de potplantenteelt onder glas en de totale glassector in 1982 in vergelijking met de resultaten in 1981.	

1. ALGEMEEN

Voor de definitieve bedrijfsuitkomsten van de glastuinbouw in 1982 bekend zijn kan het voor verschillende doeleinden van belang zijn een indruk te geven van de te verwachten resultaten. Daar nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen beschikbaar zijn, moeten de bedrijfsresultaten worden geraamd. Deze ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1982 t.o.v. 1981 zijn opgetreden. De definitieve cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1981 hebben hierbij als uitgangspunt gediend.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 8% aangehouden (1981 9%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 10½% rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de gezinsleden zijn op CAO-basis (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1982 t.o.v. 1981. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

Informatie is ingewonnen omtrent de veilingomzettingen en het gasverbruik vóór 1 oktober 1982 van de deelnemers aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de glastuinbouw. Voor de bepaling van de opbrengsten was verder de ontwikkeling van de geldopbrengsten per m² van de belangrijkste gewassen in 1982 op LEI-studiebedrijven van belang. Ten slotte is gelet op de ontwikkeling van de landelijke veilingomzettingen in relatie met de wijzigingen in de landelijke area-
len.

Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met een eventuele verandering van de gemiddelde bedrijfsgrootte en bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengsten kan dit het geval zijn.

2. DE PRESENTATIE VAN DE RESULTATEN

Van de verschillende takken van glastuinbouw is per bedrijf het geraamde ondernemersoverschot - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het ondernemersoverschot is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het ondernemersoverschot vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente, alsmede de ontvangen rentesubsidie.

De ontwikkeling van de kosten, de opbrengsten en het resultaat is per m² glas(teelt)oppervlakte weergegeven.

3. WIR

Sinds het in werking treden van de Wet Investerings Rekening worden premies toegekend voor het doen van investeringen. De nieuwwaarde van de daarvoor in aanmerking komende bedrijfsmiddelen wordt hierdoor verlaagd. In dit verband heeft het LEI-bestuur bepaald dat bij de berekening van de LEI-bedrijfsuitkomsten de boekwaarde van de op het bedrijf aanwezige duurzame produktiemiddelen met ingang van 1979 wordt vastgesteld op basis van de nieuwwaarde verminderd met de aanspraken op de WIR-premies. Maatgevend voor de waardering is dus het bedrag dat na aftrek van de WIR-premies voor rekening van de bedrijven komt.

Uitgaande van de basispremies en de gemiddelde kleinschaligheidstoeslagen, is voor 1982 de boekwaarde van de bedrijfsgebouwen, de glasopstanden en de vaste installaties met 18½%, en van de werktuigen, machines e.d. met 17½% verlaagd. Ook de boekwaarde van de vaste plantopstanden, zoals deze in de bloementeelt voorkomen, is voor zover het de betaalde "insteekkosten" betreft dienovereenkomstig verminderd. Dit betekent dat de waardestijging van de jonge plantopstanden die onder de opbrengsten wordt geboekt, eveneens is verlaagd.

De op deze wijze verrekende WIR-premies hebben tot gevolg dat, zowel de kosten van rente en afschrijving op de betrokken bedrijfsmiddelen, als de opbrengsten lager worden. Het bedrijfsresultaat ondergaat hierdoor per saldo een verbetering.

4. DE GERAAMDE UITKOMSTEN PER BEDRIJFSTAK IN 1982

a. Groenten onder glas 1)

Op grond van de ontwikkeling van de prijzen en hoeveelheden van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1982 een kostenstijging per bedrijf van ca. 7½% te verwachten. Daar de gemiddelde bedrijfsoppervlakte waarschijnlijk met niet meer dan 1% zal zijn toegenomen, komt de kostenstijging per m² glas op ca. 6½% uit. Deze kostenstijging komt voor een belangrijk deel op rekening van sterk toenemende brandstofkosten. In 1982 bedraagt de gemiddelde prijsstijging van de verbruikte hoeveelheid aardgas 34% (in 1981 24%). Met een daling van het gasgebruik met ca. 9% per bedrijf, stijgen de brandstofkosten met ca. 22% per bedrijf. Het geheel van afschrijvings- (+7%) en rentekosten (-10%) van duurzame produktiemiddelen vertoont in 1982 een lichte daling (1%) - gemiddeld per bedrijf -, voornamelijk als gevolg van het gedaalde rentepercentage in 1982.

De procentuele stijging van de arbeidskosten bedraagt ca. 7% per m² en van de overige kosten bijna 3% per m².

Vergeleken met 1981 zijn de geldopbrengsten achtergebleven. De landelijke veilingomzet van kasgroenten zal ongeveer 4% lager zijn. Bij een vrijwel stabiel landelijk areaal kasgroenten vloeit deze omzetsdaling voort uit een belangrijke verslechtering van het prijsniveau (ca. 12%).

Het omzetverlies door deze prijsdaling wordt voor een niet onbelangrijk deel gecompenseerd door een aanzienlijke verhoging van de fysieke productie per m² (ca. 9%).

Met een daling van de totale bedrijfsopbrengsten (kasgroenten en overige) per bedrijf van ca. 4½% en een kostenstijging van ca. 7½%, is de rentabiliteit in 1982 sterk gedaald (bijlage 1).

Het ondernemersoverschot per bedrijf is gemiddeld op minus 14% geraamd (1981 3% negatief). Op grond hiervan komen de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer op gemiddeld f 14.700,- respectievelijk f 21.200,- uit. In 1981 waren deze bedragen f 45.300,- respectievelijk f 54.200,-.

De uitkomsten van de glasgroentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

b. Snijbloemen onder glas

De kostenstijging in deze sector is t.o.v. 1981 gemiddeld op ruim 6% per bedrijf geraamd. Daar de gemiddelde bedrijfsoppervlakte met ca. 1% is toegenomen, resulteert naar schatting een kostenstijging per m² glas van 5%. Evenals bij de glasgroenteteelt is de sterke prijsstijging van het aardgas voor een deel opgevangen door een lager verbruik. De stijging van de brandstofkosten wordt geraamd op ruim 19% per bedrijf ofwel op ruim 18% per m² glasoppervlakte. De afschrijvingskosten stijgen in 1982 met ca. 6½% per bedrijf. Als gevolg van een daling van de rentevoet verminderen de rentekosten met ca. 7½% per bedrijf. Voor de arbeidskosten is een stijging geraamd van 5% per m² glasoppervlakte, en voor de overige kosten eveneens 5% per m².

De landelijke veilingomzet van snijbloemen (excl. importbloemen) was in 1982 naar schatting 5½% hoger dan in 1981. Het landelijk areaal met snijbloemen in 1982 is vrijwel gelijk aan 1981 (-½%). De omzetsstijging is vooral het gevolg van een grotere aanvoer; de stijging van het gemiddelde prijsniveau lijkt niet meer dan 1% te bedragen. Deze ontwikkelingen worden bevestigd door de opbrengstwaarnemingen op individuele bedrijven. De totale opbrengst (incl. berekende aanwas van plantopstanden) per bedrijf zal vermoedelijk ruim 4,5% hoger zijn dan in 1981.

---

1) Verwarmde en onverwarmde bedrijven.

Daar de kosten dit jaar sterker gestegen zijn dan de opbrengsten, wordt het gemiddelde ondernemersoverschot per bedrijf op minus 8% van de kosten geraamd. Ten opzichte van 1981 verslechtert het bedrijfsresultaat met 2 rentabiliteitspunten (in 1981 minus 6%).

Op grond hiervan wordt in 1982 een gemiddelde arbeidsopbrengst per ondernemer van f 25.500,- geraamd (1981 f 32.900,-). Het gemiddelde ondernemersinkomen per ondernemer komt dan op f 33.000,- uit (1981 f 39.600,-). De uitkomsten van de snijbloemenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

c. Potplanten

De kostenstijging in deze sector is ten opzichte van 1981 gemiddeld op ruim 9% per bedrijf geraamd. Hierbij wordt aangenomen dat de gemiddelde bedrijfsoppervlakte met 2% toeneemt (in 1981 4%). De stijging van de kosten per m² glasoppervlakte zal dan ruim 7% bedragen.

Ten aanzien van de afschrijvingskosten wordt een toename verwacht met 8% per m², terwijl voor de rentekosten een daling van 7½% per m² wordt voorzien, mede als gevolg van een lagere rentevoet. De brandstofkosten zullen met ca. 14% per m² glasoppervlakte zijn toegenomen, waarbij een vermindering van het verbruik van 10% per bedrijf is aangenomen. De stijging van de arbeids- en overige kosten komt op respectievelijk 6 en 8% per m².

Daar een niet onbelangrijk deel van de potplanten niet via de veilingen wordt afgezet, is de veilingomzet niet maatgevend voor de ontwikkeling van de geldopbrengsten van het gemiddelde bedrijf. De veilingomzet geeft slechts een indicatie. Het gemiddelde prijsniveau in 1982 zal naar schatting ca. 2% hoger zijn dan in 1981. Mede op grond hiervan wordt de opbrengststijging bij een uitbreiding van het glasareaal met 2% gemiddeld per bedrijf op 5% geraamd. Het opbrengstniveau per m² zal waarschijnlijk een stijging met 3% te zien geven.

Daar de kosten dit jaar sterker gestegen zijn dan de opbrengsten, wordt het gemiddelde ondernemersoverschot per bedrijf op minus 2% van de kosten geraamd (in 1981 was dat +2%).

Op grond hiervan kan de arbeidsopbrengst per ondernemer op f 52.700,- worden geraamd (1981 f 65.300,-). Het ondernemersinkomen per ondernemer zal dan naar schatting f 58.100,- bedragen (1981 f 71.500,-). De uitkomsten van de potplantenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

d. Totaal tuinbouw onder glas

Om tot een totaalbeeld van de glastuinbouw te komen worden de hiervoor behandelde groepen bedrijven - groenten onder glas, snijbloemen en potplanten - onder aanvulling met een zeer beperkte groep gemengde glasbedrijven gecombineerd. Deze gecombineerde groep omvat alle bedrijven waarvan de omvang van de glassector 60% en meer van de totale bedrijfsomvang - gemeten in sbe - bedraagt.

De kostenstijging in de totale glassector is t.o.v. 1981 gemiddeld op ruim 7% geraamd. Daar de gemiddelde bedrijfsoppervlakte met ca. 1% is toegenomen, resulteert naar schatting een kostenstijging van ca. 6% per m² glas. Deze kostenstijging vloeit met name voort uit de sterk gestegen aardgasprijs. Ondanks de daling van het verbruik met ca. 9% per bedrijf betekent dit een stijging van de brandstofkosten van 20% per bedrijf. De kostenstijging is door een daling van de rentevoet in 1982 nog enigszins beperkt. De totale bedrijfsopbrengsten zijn t.o.v. 1981 nagenoeg gelijk gebleven; de stijging bedroeg nl. minder dan een ½%. Hiermee kon nauwelijks iets van de kostenstijging worden goedgehaakt. Ten opzichte van 1981 daalde de rentabiliteit met 6 punten tot minus 10% van de kosten.

Op grond hiervan wordt in 1982 een gemiddelde arbeidsopbrengst per ondernemer van f 21.400,- geraamd (1981 f 42.200,-). Het gemiddelde ondernemersinkomen per ondernemer komt dan op f 28.200,- uit (1981 f 50.100,-).

De uitkomsten van de totale glastuinbouwsector zijn in bijlage 1 gegeven.

Bijlage 1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gulden in de groenteteelt, de snijbloemeteelt, de potplantenteelt onder glas en de totale glassector in 1982 in vergelijking met de resultaten in 1981

	Groenten onder glas		Snijbloemen		Potplanten		Totaal tuinbouw onder glas	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Glaspervlakte, gem. per bedrijf (m ²)	9250	9410	9580	9670	5980	6100	9150	9280
1. Uitkomsten								
a. per bedrijf								
kosten	401000	430600	583400	623850	547500	599100	479100	513000
opbrengsten	388300	371800	546900	572050	560600	587100	459300	460000
ondernemersoverschot	-12700	-58800	-36500	-51800	13100	-12000	-19800	-53000
idem per f 100 kosten	-3	-14	-6	-8	2	-2	-4	-10
b. per ondernemer								
arbeidsopbrengst 1)	45300	14700	32900	25500	65300	52700	42200	21400
ondernemersinkomen 2)	54200	21200	39600	33000	71500	58100	50100	28200
2. Uitkomsten per m ² glaspervlakte								
Kosten:								
rente en afschrijving	9,00	8,80	14,60	14,50	16,40	16,60	11,50	11,30
brandstof	8,50	10,10	10,20	12,10	12,30	14,00	9,40	11,10
arbeid	14,10	15,00	17,90	18,80	28,40	30,10	16,20	17,10
overige kosten	11,70	11,90	18,20	19,10	34,50	37,50	15,30	15,80
Totaal	43,30	45,80	60,90	64,50	91,60	98,20	52,40	55,30
Opbrengsten	42,00	39,50	57,10	59,10	93,70	96,20	50,20	49,60
Ondernemersoverschot	-1,30	-6,30	-3,80	-5,40	2,10	-2,00	-2,20	-5,70

1) Ondernemersoverschot + berekende kosten voor de handenarbeid van de ondernemer.

2) Arbeidsopbrengst + saldo van berekende en betaalde rente + eventuele rentesubsidie.